

melanocephalus volgens Dahl synoniem met *Hemiteles fasciatus*. Tusschen mijn exemplaren en de door Black wall onder den laatsten naam afgebeelde soort bestaat dan ook zooveel overeenstemming, als de niet zeer duidelijke figuur van Black wall toelaat te constateeren. De gevleugelde vormen (fig. 3) waren vertegenwoordigers der species *Hemiteles formosus* Desv., eveneens door Black wall afgebeeld. De derde, volgens Dahl in de *Agroeca-cocons* „entschieden häufiger schmarotzende“ soort, *Pezomachus agroecae* Dahl, kwam in dit nest niet voor.

Het beschreven geval leert ons, dat de meening van Dahl: „weder die jungen Spinnen, noch die kräftigeren Schlupfwespen sind also imstande, aus dem trockenen Kokon hervorzukommen“, ook in het op de sluipwespen betrekking hebbende deel onjuist is.

Deventer.

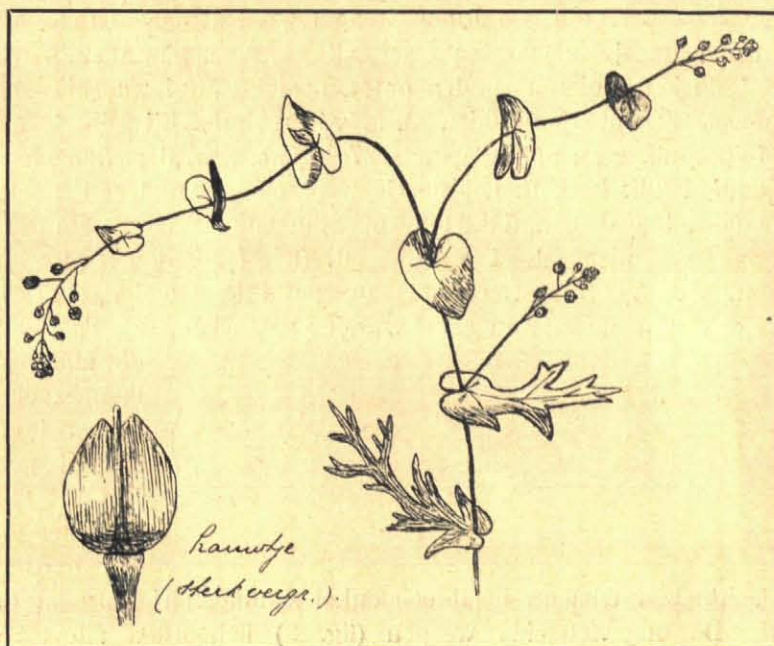
H. R. HOOGENRAAD.

VAN DEN HAK OP DEN TAK.

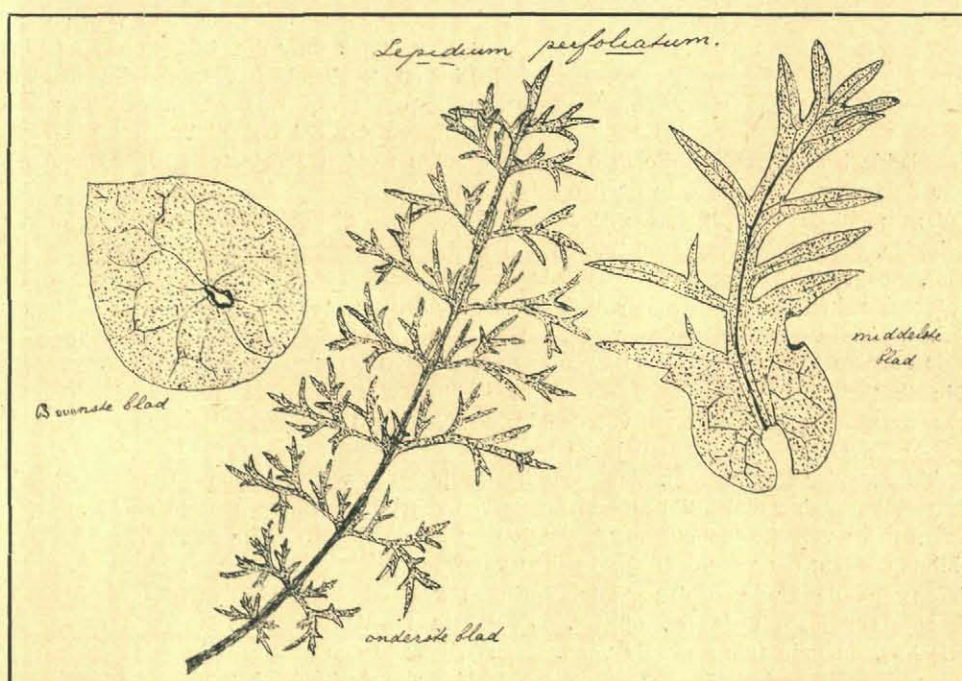
JAREN geleden, als kleine dreumes, maakte een diepen indruk op me een rijmpje in een van m'n kinderboekjes, waarin de lotgevallen werden medegedeeld van zeven onvoorzichtige kuikentjes — mogelijk waren het wel jonge eendjes — die eens wat meer van de wereld wilden zien en op avontuur uittoegen. Wat het zevental zooal overkwam, weet ik niet meer, maar wel herinner ik me den slotregel van ieder coupletje, die op m'n kinderlijk gemoed een diep dramatischen indruk maakte en die telkens luidde: toen waren er nog zes; toen waren er nog vijf, toen waren er nog vier, enz. Ik gevoel lust naar het voorbeeld van het oude kinderrijmpje u de lotgevallen te vertellen van een ander zevental, doch zal me maar niet aan de rijmelarij wagen en me tot 't proza beperken. Dus:

Er waren eens zeven... Neen, eendjes waren het in dit geval niet, doch zeven snoezige plantjes, die den welluidenden naam dragen van *Lepidium perfoliatum*. Zij stonden gezellig bijeen aan den Rijnsoever bij Arnhem,

temidden van kalk- en steenbrokken, van herik, melde, bitterzoet, stinkende gouwe, ganzebloemen, kamillen en al dat andere wilde goedje, dat in voorjaar en zomer den Rijnsoever in kleur en gloed zet. Wat waren zij nietig en klein, welk een poover figuur maakten hun kleine gele bloempjes naast de zonnehoofdjes van *Chrysanthemum Leucanthemum*, naast de mooie sterren van *Solanum Dulcamara*. Maar juist hun kleinheid en nederigheid beschermde onze *Lepidium*'s voor de al te begeerige kinderhandjes, die wel grepen naar de mooie Margrietten, maar niet naar de kleine gele speldenknopjes van de zeven buurtjes. Ook de ernstiger bloemenliefhebbers, die wel eens langs de steenige glooiing dwaalden, hadden het zevental nog niet opgemerkt, dat in stilte voortbloeide, zijn aardige hauwtjes fabriceerde en in het geheim de zaadjes deed rijpen.

Helaas, toen gebeurde het gevreesde. Een dilettant-botanist ontdekte de sijn verdeelde onderste blaadjes en de mooie schoteltjes hooger aan den stengel. Op zijn hurken ging hij

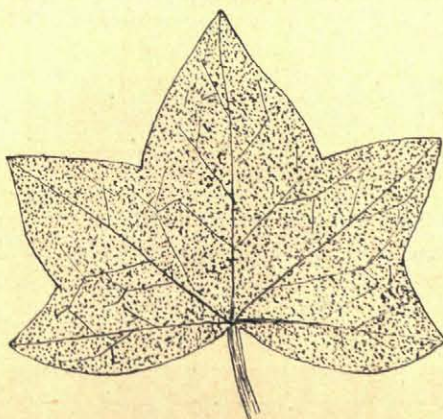
er bij zitten en hoe meer hij keek, hoe meer hij bewonderde. Doch kwaad deed hij de kleine *Lepidium*'s niet, want de lessen van Heimans en Thijsse beginnen na te werken.

Maar wel vertelde hij aan een meisje, dat ook veel voelt voor al wat er groeit en bloeit, van het vreemde plantje met de drie soorten bladeren. En het gevolg? Een van de zeven verhuisde naar een herbarium. Toen waren er nog zes.

Een paar dagen later loopt onze dilettant-botanist weer langs den Rijn. Tegen komt hij een troep kakelende, lachende, babbelende meisjes, leerlingen van een kost- of kweekschool. De jonge dames doen aan botanie in 't groot, getuige de armen vol bitterzoet, *Ballota nigra*, andoorn, en wat er zoal meer in den dienst der wetenschap gesneuveld is. Van de *Lepidium*'s was er ook een verdwenen. Toen waren er nog vijf.

Weer een week later gaat een visscher uit om te visschen. Voorzichtig stapt hij den steilen kant af, zijn voet ontwijkt de scherpe hoeken der steenen, zoekt de zachte plekjes

grond, natuurlijk juist waar de *Lepidium's* staan. Toen de dilettant-botanist zijn dagelijksche wandeling langs den Rijn deed, lag er één vertrap, verpletterd. Toen waren er nog vier.

Nu begon het hem toch een beetje bang om het hart te worden en vroeg hij zich af of de gulden regel: »steek zoo weinig mogelijk zeldzame planten uit«, wel altijd op gaat. Twee dagen weifelde hij nog, toen stak hij een der *Lepidiums* uit en plantte die thuis in zijn tuin. Toen waren er nog drie.

Zoo zou ik door kunnen gaan, doch m'n verhaal wordt eentonig. Ik volsta dus met de mededeeling dat op het oogenblik nog één *Lepidium perfoliatum* op de oorspronkelijke groeiplaats staat en dat exemplaar heeft geen zaad voortgebracht. Doch geen nood. In mijn tuin heeft het plantje gegroeid en gebloeid, het heeft zijn honderden kleine hauwtjes gevormd en in een leeg poeierdoozje liggen op het oogenblik eenige honderden

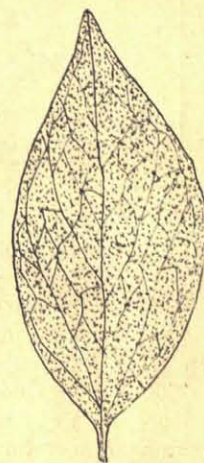
mooie gladde bruine zaadjes, die ik op stille vergeten plekjes, zooals we er hier om Arnhem zoovele hebben, zal uitzaaien, in de hoop dat de mooie *Lepidium* stand zal houden.

Want mooi is onze kleine, nederige *Crucifeer* met zijn drieërlei blaadjes: onderaan de fijn slippige, die een wirwar vormen, dat den voet van het plantje voor al te sterk uitdrogen behoedt, hooger op de stengelomvattende schoteltjes, waaraan het plantje zijn naam van doorgegroeiende kruidkers ontleent en daar tusschen in de prachtige overgangsbladeren, half schotel, half slip. De bloempjes van deze gast uit Z. O. Europa vallen weinig in het oog, doch de aardige hauwtjes met hun twee zaadjes trekken weer meer de aandacht.

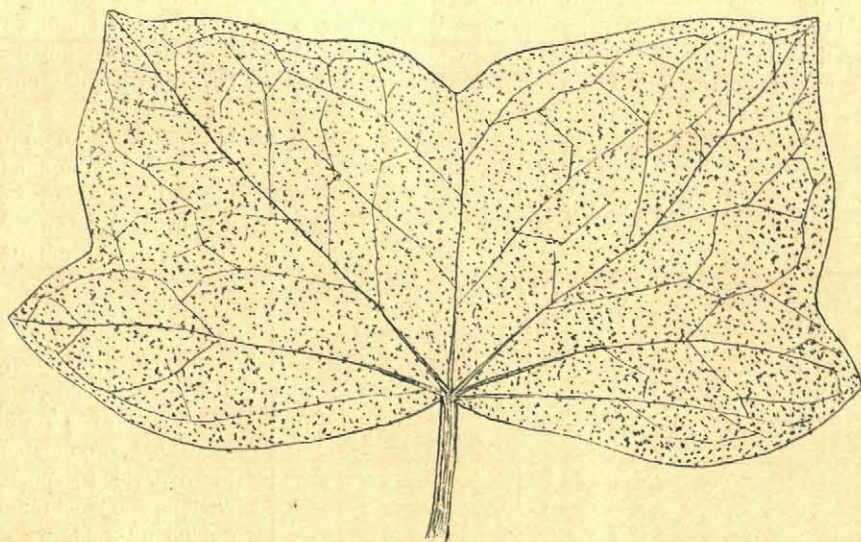
Nu ik toch aan het praten ben over verschillend gevormde bladeren aan één plant, wil ik nog even een meer bekend voorbeeld noemen: de typische bladeren van onze klimop *Hedera Helix*. Zooals men weet zijn de bladeren der groeitakken gewoonlijk 5-lobbig, die der bloeitakken zonder insnijdingen. Zoo staat het in de *Flora* van Heimans, Heinsius en Thijssse. Dat onze klimop zich niet altijd stoort aan de voorschriften in dit prachtige boekje, maar nog wel van meer verscheidenheid houdt, dat toonen bijgaande afbeeldingen van klimopbladen, die vergroeiingen vormen van twee bladschijven.

Trouwens de bladeren der planten springen wel eens meer uit den band, zooals blijkt uit de fig. op blz. 305, dat ik na den storm van 26—27 Aug. in mijn tuin gewaaid vond. Men krijgt zoo den indruk dat de boom eigenlijk zelf niet goed wist welk soort blad hij moest fabriceren.

Doch genoeg over bladeren. Nog even wil ik terugkomen op de groeiplaats der *Lepidium's*. Geen meter van de 7 *Lepidium perfoliatum* vond ik 16 Juni *Lepidium draba* in bloei. Langs dezelfde helling stond voorts *Lepidium campestre*, *Sisymbrium altissimum* of Hongaarsche Raket, met zijn fijne slippen van bladeren, het aardige *Linaria cymbalaria* of muurleeuwenbekje, dat zijn vruchtjes zoo handig in de spleten van muren weet weg te bergen, de mooie *Salvia silvestris* of boschsalie, waarvan een plant in een potje wekenlang genoeg geeft, als hij achtereenvolgens zijn aardige bloempjes naar buiten schuift. Ook een bleke gast, de *Orobanche caryophyllacea* vond ik er woekeren op een composiet en één struik van de in de duinen zoo algemeene *Echium vulgare* of slangenkruid. Aan die laatste plant is nog een heele geschiedenis verbonden. Hier, bij Arnhem, is zij verre van algemeen en de enkele, die het nu en dan waagt haar

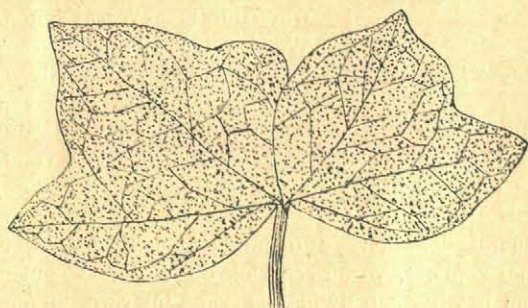

mooie blauwe bloemen te vertoonen, is heel gauw afgeplukt, ondanks de stijve haren, die in een zachte huid aardig kunnen steken. Toen ik de struik slangenkruid, waar het hier om

gaat, vond, stond zij nog niet in bloei. Nu was het zoo goed als zeker, dat de plant, eenmaal aan 't bloeien, het geen drie dagen zou bolwerken en daarom besloot ik me over haar te ontfermen.

Lezer hebt ge wel eens op een snikheeten Juni-middag met geen ander graafwerktuig dan een wandelstok, onder het spottend oog van drie schippers, een wegwerker en een slagtersjongen, uit een sterk hellenden kant, geheel samengesteld uit brokken metselsteenen en kalk, een *Echium vulgare* uitgegraven? Ik verzeker u, dan is hij alles behalve »vulgare«. Vast dat dat ding zat en diep dat hij in het steenpuin was doorgedrongen! Onbegrijpelijk. Maar ik heb hem er uitgehaald en in triomf naar huis gebracht. Daar werd hij met zorg geplant en toen — ging hij dood. Slap hingen de lange, smalle, ruwe bladeren, slap hingen de toppen der stengels, en toen 't heele ding verdord en verdroogd was toen leek de plant werkelijk wel iets op een kluwen slangen. Van ergernis was 't me niet waard de plant weg te gooien, en dat was ten slotte maar goed ook, want ziet, na een paar weken zoo zwart verdord gestaan te hebben, verschenen er groene puntjes! 't Slangenkruid liep weer uit en nu, September, prijkt het

met een paar honderd blauwe bloemen en krijgt het bezoek van bijen, hommels, en prachtige zweefvliegen, vooral de laatste.

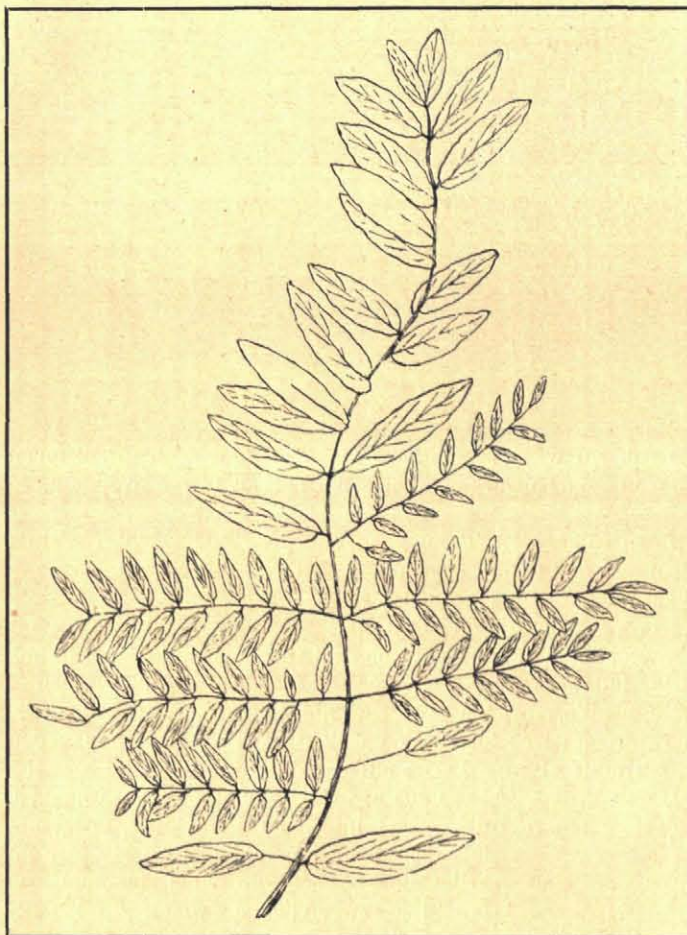
Zooals men ziet is zoo'n Rijnsoever, al ligt hij ook vol puin, een prachtig plekje voor plantenvrienden. Doch we hebben er hier nog veel meer. Op Koninginnedag, toen de witte, wazige wolken wel krijgertjeschenen te spelen in de lucht en de zon op haar beurt verstoppertje speelde met de wolken, dwaalde ik door een van de mooiste wildernisjes, die we bij Arnhem hebben. Honderden

koningskaarsen, Teunisbloemen, de prachtige, zeldzame herts-munt, die, enkele takjes bijeen, in een klein kristallen vaasje met zijn gedekte kleur toch zoo wondermooi uitkomt, hoog-

bloemige kattestaarten, reusachtige struiken Jacobs kruiskruid, gele zonnetjes, schitterend en stralend, zoodat zij al van verre de aandacht trekken, in de onmiddellijke nabijheid de aardige hemdenknoopjes van het boerenwormkruid, wijd-stralende bloemen van het knoepkruid, de plant die als knop zoo weinig belooft en als bloem zoo veel geeft, de vreemd gevormde wolfsmelk, die nu zoowat uitgebloeid is, in bonte mengeling groeit en bloeit het daar door elkaar en mooie nommervlinders (*Vanessa atalanta*), blauwtjes (*Lycaena icarus*), en de een-

voudige witjes zweven van bloem tot bloem en hinderen de dikke, brommende hommels, de ijverige bijtjes, of de prachtige zweefvliegen. Het zoemt en broemt daar door elkaar tusschen het riet en de waterwilg, van alles kun je er tegenkomen, ... behalve menschen. Het gevolg van die ongestoorde rust is, dat koningskaars en Teunisbloem er ieder jaar ongestoord zaad in overvloed voortbrengen en langzaam maar zeker hun gebied uitbreiden.

Welnu, zoo dwalend langs de wilgen, waar het genot alleen gestoord werd door de noodige venijnige vliegen, die bij voorkeur op den top van je neus, of op je handen gaan zitten, vond ik Zaterdag 31 Aug., een amandelwilg in bloei. De meeldraadkatjes schenen zich te schamen, zoo verborgen stonden zij tusschen de bladeren, die honderden gallen vertoonden van de bladwesp *Nematus vesicator*. Doch er waren nog meer verrassingen. We kennen allen het groot kaasjeskruid, *Malva silvestris*. In de *Flora* staat van deze plant »stengels meestal

Blad van *Amorpha*.

opgericht». Nu dat zijn ze ook gewoonlijk, maar zoo opgericht als ik er Zaterdag een vond, toch zelden. Tusschen de wilgenteenen stond een kaasjeskruid-plant met een vingerdikken, recht omhoog schietenden stengel van ruim 2 Meter. Zoo op het eerste gezicht leek de stengel verrassend veel op de buren, de wilgen, vooral doordien de onderste bladen verdwenen waren, doch aan den top, triomfantelijk in het zonlicht, verhieven zich de aardige bloemen en de mooie miniatuur kaasjes. De strijd om het bestaan dwingt je soms tot rare dingen, ook al ben je maar een kaasjeskruid-plant!

PH. A. M.